

СТАНОВИЩЕ

от доц. Катя Койчева Вангелова, дб,
началник отдел „Здраве при работа“, НЦОЗА
съгласно заповед № Р-109-169/25.03.2025 г.
на МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Относно: дисертационен труд на тема: „Оценка на нивата на психо-емоционално
напрежение при ръководни кадри и възможности за контрол на стреса чрез активна
физическа програма“

с автор д-р Татяна Бойкова Матева
за присъждане на образователна и научна степен “Доктор“
в област на висше образование 7: „Здравеопазване и спорт“,
професионално направление 7.1: „Медицина“,
научна специалност “Хигиена /вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.“
с научен ръководител проф. д-р Теодора Димитрова Димитрова, дм

Професионална биография и кариерно развитие

Татяна Бойкова Матева придобива магистърска степен по медицина в Медицински университет Варна през 1992 г., в периода 2008-2012 специализира „Трудова медицина“ в същия университет и през 2016 г. придобива специалност „Трудова медицина“. Следва специализация по „Хранене и диететика“, която е успешно завършена през 2020 г. Д-р Матева започва трудовата си дейност като лекар ординатор през 1992 г, в периода 1994-99 г. работи като завеждащ здравна служба, а от 2000 г. до сега е ръководител медицинско развитие Боарон България, като от 2006 г. и лекар-ординатор в СТМ към МЦ „Младост Варна“. Д-р Матева е член на БЛС, научни дружества, владее френски и руски езици.

Актуалност на дисертационния труд

Темата на представения дисертационен труд е изключително актуална, тъй като е насочена към оценка на зависимостта между нивата на психоемоционално напрежение и физическата активност, представена чрез активна физическа програма при ръководни кадри.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е изложен изчерпателно и прецизно на 126 страници и е онагледен с 34 таблици, 27 фигури и 8 приложения, има обичайната структура с изчерпателен литературен обзор, формулирани цел, задачи и методи, резултати и

обсъждане. В съответствие с получените резултати са формулирани 5 извода и 5 препоръки. Библиографията включва 172 литературни източника, от които 2 на кирилица.

Литературният обзор показва широката осведоменост на докторантката по темата. Ясно и последователно са представени съвременните концепции за физиологичните и патофизиологични модели на професионалния стрес. Разгледани са психосоциалните стресори и ресурси на работното място и източниците на стрес при ръководни кадри. Ясно са очертани ползите от физическата активност по отношение на соматичното и психично здраве, а именно влиянието върху репродуктивната ос, оста на растеж, щитовидната жлеза, метаболизма, имунната система, храносмилателната система и значението на промоция на добра физическа активност.

Целта на дисертационния труд е ясно и точно формулирана и е пряко свързана с темата. Поставени са 6 задачи, които логично следват целта и са база за извършване на изследването. Работните хипотези са добре развити въз основа на представения литературен обзор и поставената цел.

Контингентът е ясно дефиниран и добре описан. Критериите за изключване са описани и се базират на обективни методи за оценка на здравното състояние на изследваните. Дизайнът на проучването и използваните методи са прецизно описани и подходящи за постигане на поставената цел.

Резултатите от проучването показват, че полът при ръководни кадри е съществен фактор за отношение към практикуването на активна физическа програма /АФП/, като относителният дял на мъжете с АФП е по-голям от този на жените. Преобладаване на женския пол в таргетната група може да се интерпретира като тенденция на феминизиране на ръководните позиции. Оценката на професионалния стрес чрез въпросника за четириизмерни симптоми (4DSQ) показва, че участници имат предимно умерени нива на дистрес и соматизация и малко от тях проявяват симптоми на тревожност и депресия, без значими разлики на групите по пол и възраст и физическа активност.

Стресът при ръководни кадри засяга вниманието и възможността за фокусиране върху работните задачи, а коректурната проба на Бурдон (Bourdon-Wiersma тест) е надежден инструмент за оценка на вниманието. Общо асоциираните с високи нива на стрес показатели не се различават значително между двата пола и двете групи в зависимост от наличието на активна физическа програма, но се регистрира значима разлика във времето на реакция след почивни дни във всички проучвани групи по пол и физическа активност. Докторантката правилно обяснява установените по-бързи реакции след почивка с възстановяване на когнитивните ресурси и намаляване на работната умора. След двудневна почивка докторантката установява статистически значима разлика между физически активните лица и физически неактивните в проучваната извадка, като показателят време на реакция е по-нисък при физически активните лица в сравнение с този при физически неактивните лица. Фактът, че времето за реакция след уикенда е по-кратко при групата мениджъри с активна спортна програма, се обяснява и потвърждава от други автори с положителното влияние на физическата активност върху

стресовите нива и подобряване на когнитивните функции. Времето за реакция след почивка, освен важен индикатор на общите нива на стрес, може да се разглежда и като значим индивидуален фактор при оценка на продуктивността на индивида, в частност при „ръководни кадри“.

Авторефератът отразява дисертационния труд и съдържа най-съществените резултати и изводи от проучването, включва и препоръки за превенция риска за здравето на ръководни кадри. Представени са 6 приноса с научно-приложен и методологичен характер.

Представени са четири публикации във връзка с дисертационния труд /една в Web of Science/, като на четирите публикации докторантът е водещ автор. Резултатите са представени на пет научни форума.

Представени са и приложения към дисертационния труд, включващи разрешение от КЕНИ, декларация за информирано съгласие, информация за участниците, използвани методи, публикации и участия в научни форуми във връзка с дисертационния труд.

Нямам критични бележки към дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Оценката ми на представения дисертационен труд на тема: „Оценка на нивата на психо-емоционално напрежение при ръководни кадри и възможности за контрол на стреса чрез активна физическа програма“ е положителна. Дисертационният труд е актуален, извършен съгласно изискванията на сериозно научно изследване. Получените резултати и значимостта на изводите и приносите, ми дават основание убедено да заявя, че разработката на д-р Татяна Бойкова Матева отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Р България за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

Въз основа на горепосоченото, препоръчвам на Уважаемите членове на Научното жури да вземат решение за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на д-р Татяна Бойкова Матева.

15.05.2025 г.

София

Подпис:

Заличено на основание чл. 5, §1, б. „В“ от Регламент (ЕС) 2016/679
--

(доц. Катя Вангелова)